

AREFORMÁCIÓ MARGÓJÁRA

²Isten a mi oltalmunk és erősségünk, mindig biztos segítség a nyomorúságban. ³Azért nem félünk, ha megindul is a föld, és hegyek omlanak a tenger mélyébe; ⁴ha háborognak és tajtékoznak is vizei, és tombolásától megrendülnek a hegyek. ⁵Egy folyó ágai örvendeztetik Isten városát, a Felségesnek szent hajlékait. ⁶Isten van benne, nem inog meg, megsegíti Isten reggelre kelve. ⁷Népek háborognak, országok inognak, ha az ÚR mennydörög, megretten a föld. ⁸A Seregek URa velünk van, Jákób Istene a mi várunk. ⁹Jöjjetek, lássátok az ÚR tetteit, aki bámulatos dolgokat művel a földön. ¹⁰Háborúkat szüntet meg a föld kerekégén, ijat tör össze, lándzsát tördel szét, harci kocsikat éget el. ¹¹Csendesedjete el, és tudjátok meg, hogy én vagyok az Isten! Magasztalnak a népek, magasztal a föld. ¹²A Seregek URa velünk van, Jákób Istene a mi várunk. (Zsolt46, 2-12)

Nem gondoltam arra, hogy valaha is elhagyom a kolostort. Teljesen meghaltam a világ számára addig az ideig,

amíg Isten akarta és Tetzelt úrfi a *búcsúkkal* meg nem indított. 1517-ben kezdtem Tetzelt ellen írni a megtérésről és a búcsúkról. Tetzelt János prédikáló barát a búcsúcédulákat szertehordozta és a kegyelmet pénzért árusította, amilyen drágán csak tudta. Nagyhangú ember volt. Előzőleg Frigyes herceg Innsbruckban a zsáktól szabadította meg, mert Miksa császár az Inn folyóban való vízbefojtásra ítélte; gondolhatod, milyen nagy erényei lehettek. Ebben az időben prédikátor voltam itt a kolostorban. Fiatal doktor voltam, azon tüzesen, ahogy a kohóból kikerültem s nagyon szerettem a Szentírást. Kezdttem lassan az embereket lebeszélni a búcsúkról és megmagyaráztam, hogy mi a kegyelem és bűnbocsánat. Wittenbergből sok nép özönlött a búcsúért Jüterbogk és Zerbst *határmenti helyiségekbe*. Én azonban - ez olyan igaz, mint ahogy engem Krisztus Uram megváltott - nem tudtam, mi a búcsú, amint azt senki sem tudta. Elkezdtem hát kíméletesen prédikálni arról, hogyan lehetne jobbat is

cselekedni, olyasmit, ami hathatósabb volna, mint a búcsúvásárlás. Azelőtt is prédikáltam itt a Várban a búcsúkereskedés ellen s emiatt Frigyes hercegnél kegyvesztett lettem. De - hogy a lutheri láрма igazi okára rátérjek - mindent hagytam úgy történni, ahogy éppen történt. Közben azt hallottam, hogy Tetzelt irtózatosan különös tételeket prédikál (...). Abban az időben még nem tudtam, kinek szánták a pénzt. Ekkor egy díszes könyvecskét adtak ki a magdeburgi püspök címere alatt. Abban az efféle tételekből ajánlottak egyeseket prédikálásra azoknak a papoknak, akik a bűnbocsátó cédulákat árusították. Majd kitudódott, hogy Albert püspök ezt a Tetzelt felfogadta, mert igen nagyhangú volt. Albertet ugyanis Mainzban püspökké választották azzal a kikötéssel, hogy Rómában a palliumot, az érseki jelvényt, saját pénzén vásárolja meg. Mert a legutóbbi időben három püspök halt meg rövidesen egymás után Mainzban. A püspökségnek bizonyára nehezebbre esett ennyiszor és ilyen rövid időközönként megvenni a palliumot, amely, amint mondják 26000, mások szerint 30000 forintba kerül. Ugyanis ilyen drágán tudja eladni a római legszentebb atya azt a szalagot, mely alig ér hat garast. Ekkor levelet írtam a magdeburgi püspöknek és mellékeltem 95 tételmet. (...) Levelemben intettem és kérleltem a püspököt, szüntesse be Tetzelt működését és tiltsa meg neki, hogy oly illetlen dolgokat prédikáljon, mert ez nyílt botrányra vezethet. Neki, mint érsekpüspöknek, így kellene cselekednie. Ennek a levélnek a másolatát meg is tudom mutatni. Választ azonban nem kaptam. Hasonló értelemben írtam a brandenburgi püspöknek is, aki igen jóságos püspököm volt. Erre ő azt válaszolta, hogy én megtámadom az egyház hatalmát és ezzel kellemetlenséget szerzek magamnak. Ő azt tanácsolja, hagyjak fel az ügygel. (...) Olyan gyenge voltam, amikor írni kezdtem, hogy még ha Gábor angyal mondta volna is, hogy irataim ilyen nagy változást hoznak, neki sem hittem volna. Testileg annyira beteg voltam, hogy nem volt reményem még egy negyed esztendőnyi élethez sem. (...) Csodálatosan kivezetett minket Isten a bajból és mégis tudtomon kívül vitt bele e játékba.”

(Virág Jenő: Dr. Luther Márton önmagáról;
<http://mek.niif.hu/02500/02567/html/#13>)

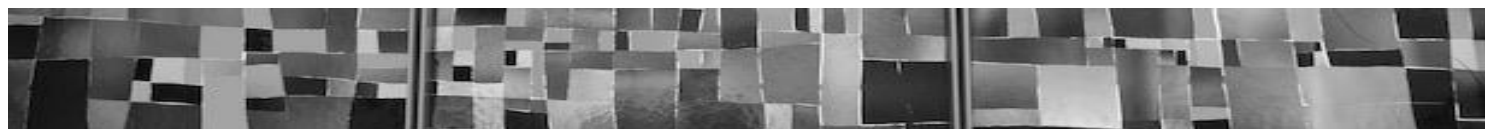
GYÜLEKEZETI ALKALMAK, ISTENTISZTELETEK

• *Bécs, Auferstehungskirche - 1070 Wien, Lindengasse 44/a*

November 5.	11:00	Istentisztelet úrvacsoraosztással
December 3.	11:00	Ádventi istentisztelet úrvacsoraosztással
Január 7.	11:00	Újévi istentisztelet úrvacsoraosztással

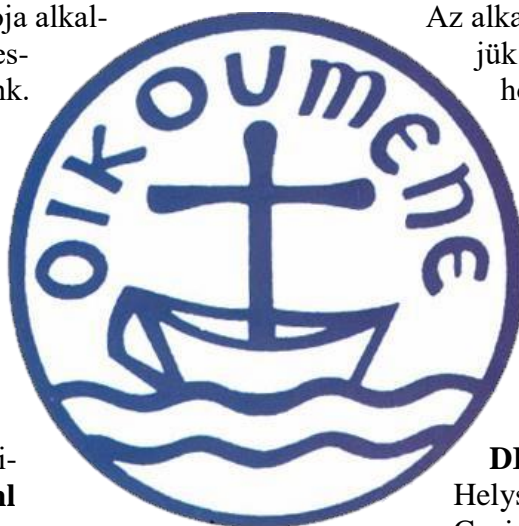
• *Graz, Heilandskirche - 8010 Graz, Kaiser Josef-Platz 9.*

Október 22.	16:00	Istentisztelet úrvacsoraosztással és Szeitl-Ebinger Zite iktása a lektori szolgálatba <i>Az iktatást végzi: Dr. Fónyad Pál lelkész</i>
November 19.	17:00	Istentisztelet úrvacsoraosztással (Festsaal)
December 17.	16:00	Ádventi istentisztelet úrvacsoraosztással
Január 21.	16:00	Ökumenikus istentisztelet a katolikus templomban (Kalvarienbeg, Kalvarienbegstr. 155)

A REFORMÁCIÓ TÜKRÉBEN - gyülekezeti teológiai alkalmak -

A reformáció 500 éves évfordulója alkalmából februártól havi rendszerességgel teológiai alkalmat indítunk. Az alkalom középpontjába **hitünk és keresztyén életünk alapvető kérdései állnak**. A következő alkalommal, október 21-én 18:00-kor szeretettel hívjuk és várjuk a kedves testvéreket a dorotheergassei református templom gyülekezeti termébe, amikor is a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának tagjai **Dr. Fischl Vilmos** vezetésével Bécsbe látogatnak.

Az alkalmakon való részvételi szándékát kérjük idejében jelezze a lelkészi hivatalban, hogy az esetleges változásokról időben tudjuk tájékoztatni.

TERVEZETT IDŐPONTOK:

OKTÓBER 21. (szombat) – 18:00. Helyszín: Dorotheergasse 16., gyülekezeti terem

NOVEMBER 18. (szombat) – 15:00. Helyszín: Gyülekezeti Központ - Capistrangasse 2/15

DECEMBER 16. (szombat) – 15:00. Helyszín: Gyülekezeti Központ - Capistrangasse 2/15.

A lelkészi hivatal elérhetőségei:

☎ +43/650/58 777 12, ✉ e-mail: evang-ungarisch@aon.at
1060 Wien, Capistrangasse 2/15

🌐 www.facebook.com/Ausztriai-Magyar-Evangelikus-Gyulekezet

„EGYÜTT AZ ORSZÁG NÉPÉVEL” EVANGÉLIKUSOK 1956-BAN

1956 szeptemberében lelkészkonferenciák résztvevői támadták nyíltan az egyházvezetés diktatórikus és az államot korlátlanul kiszolgáló politikáját. Ezek után nem meglepő, hogy október 22-én este a műegyetemistákhoz hasonlóan a teológus hallgatók is megfogalmazták követeléseiket, többen pedig részt vettek a másnapi tüntetésen.

Vannak olyan időszakok a történelemben, amikor még az olyan patetikusnak ható mondatok is igazak lehetnek, mint amit a cikk címének választottam. Az Evangélikus Élet 1956. november 4-i számából, a Keken András által írt vezércikk címét idéztem.

Keken András Deák téri lelkész is tudta, hogy címválasztását meg kell indokolnia, amikor ma is megrázó erejű mondatokban fogalmazott: „Most, amikor címként merem leírni ezt az elkoptatott, hitelét veszített mondatot, még tankok ágyúí dörögnek a közelben, géppuskák lövedékeinek sorozatai sivítanak a ház fölött, még holttestek hevernek az utcán, feldöntött villamosok akadályozzák a közlekedést, állnak a gyárak gépei, a Vas utca elején kétségbeesetten jajgat egy asszony férje holtteste fölött, brómmal élnek az anyák, akik harmadik napja nem tudnak fiaikról, még nem állott helyre a rend és a nyugalom, még csak tervben és ígértben van meg a kibontakozás útja, de annyi máris nyilvánvaló, hogy

„az elfojtott igazság kitört a kényszer rettenetes börtönéből, az ország népe megszólalt, olyan erővel, olyan tiszta hanggal, olyan egyértelműen, olyan politikai bölcsességgel, olyan bátorsággal, hogy ezt a megszólalást nem lehet meg nem hallgatni, nem lehet beszennyezni semmiféle rágalommal, hanem a szabad, független, demokratikus Magyarország politikai fundamentumának kell tekinteni.”

Ettől az együtt lélegzéstől lett 1956 egyháztörténeti évforduló is. A forradalomnak és az egyházi fordulatnak is voltak előzményei október 23. előtt. 1956 októberében már küszöbön állt Ordass Lajos koncepciók perben elítélt, tisztségétől megfosztott püspök állami és egyházi rehabilitálása.

„Szeptemberben lelkészkonferenciák résztvevői támadták nyíltan az egyházvezetés diktatórikus és az államot korlátlanul kiszolgáló politikáját. Ezek után nem meglepő, hogy október 22-én este a műegyetemistákhoz hasonlóan a teológus hallgatók is megfogalmazták követeléseiket, többen pedig részt vettek a másnapi tüntetésen.”

A Rákosi-korszak egyházirányítási rendszere napok alatt összeomlott: a kompromittálódott egyházvezetők (püspökök, főtitkár, egyetemes felügyelő, a teológus otthon vezetője) néhány napon belül lemondtak, az 1948 után eltávolított egyházi vezetők nagy része – mint Ordass Lajos és Turóczy Zoltán püspökök – visszatértek. Az evangélikusok története november 4. után vett nem várt fordulatot.

„Miközben a megtorlás gépezete kíméletlenül likvidálta a forradalom résztvevőit és számolta fel vívmányait, az evangélikus egyház élete kivirágzott.”

Az egyházi sajtó szabaddá vált, a külügyi kapcsolatok megélnékültek, az alkalmatlan vezetőktől középszinten is megszabadultak, de a legfontosabb, hogy az 1940-es évek lelki ébredése tetszhalálából újraéledt, a gyülekezetek is megújultak. Valójában máig nem tudjuk, hogy kinek, minek köszönhető az, hogy a bebörtönzések, internálások, kivégzések között megszülető Kádár-rendszer hogyan hagyhatta oly sokáig érintetlenül ezt a virágzó egyházi életet. A legfontosabb ok

valószínűleg az lehetett, hogy előbb a nagyobb és veszélyesebb ellenfeleivel kellett leszámolnia.

A megtorlás természetesen csak késett, de nem maradt el. Ordass Lajos 1957 augusztusában még állami jóváhagyással és támogatással utazott el Minneapolisba, a Lutheránus Világszövetség Nagygyűlésére, ahol a szervezet alelnökének választották a kommunizmus mártírként tisztelt püspököt. 1957 novemberében már tárgyalások kezdődtek az állam és egyház viszonyának (vissza)rendezéséről. A hónap végén, Grnák Károly személyében már „bajuzos püspök” irányí-

totta az egyház életét. Először Turóczy Zoltán kényyszerült lemondásra, majd 1958. október 16-án Ordass Lajost nyugdíjazták akarata ellenére. Egyikük sem szolgálhatott többet evangélikus szószéken. Ordass Lajos utódja Káldy Zoltán lett, akit – minden bizonynyal nem véletlenül – 1958. november 4-én, a forradalom leverésének második évfordulóján iktattak be püspöki hivatalába. Az evangélikusok ismét a diktatúra elszenvédőivé váltak, „együtt az ország népével.”

(Kertész Botond – Kötőszó blog, http://kotoszo.blog.hu/2015/10/23/_egyutt_az_oroszag_nepevel_evangelikusok_1956-ban)

Reformáció, halloween, mindenszentek, halottak napja Mit is ünnepelünk?

Mindenszentekkor a katolikus egyház tanítása szerint azokról a szentekről emlékezünk meg, akik személy szerint nem szerepelnek a naptárban. Az utóbbi két században szinte teljesen összekapcsolódott ez az ünnep a halottak napjával, ráadásul az angolszász eredetű halloween is megjelent az ünnepek sorában. A reformáció ünnepe szinte teljesen kiszorulva, csendben húzódik meg ebben az október végi-november eleji ünnepi kavalkádban. Magyarországon a mindenszentek és a halottak napja gyakorlatilag teljesen átfedi egymást, pedig a két keresztény fogalom egyáltalán nem ugyanazt jelenti.

Mindenszentek, ahol minden szent helyet kap

Mindenszentek a katolikus egyházban egyfajta diadalünnep, ilyenkor azokról a szentekről emlékeznek meg, akik kimaradtak a naptárból. A pap díszes fehér miseruhát ölt és ünnepi misét tart. A halottakról a legtöbb vallás megemlékezik, a katolikus mindenszentekhez hasonló ünnep azonban nemigen létezik. A halottakra már az ókori Rómában is megemlékeztek, a katolikus egyházban az ünnep III. (Szent) Gergely pápa (731-741) nevéhez fűződik, aki a VIII. században november elsejére tette az ünnepet. A XI. században terjedt el, de csak három századdal később vált hivatalossá.

Halottkultusz és néphagyomány

A néphagyomány szerint mindenszentekkor és az utána következő halottak napján hazalátogatnak a halottak. Ezért aztán sok helyen a régi időkben ilyenkor plusz egy személyre terítették az ünnepi asztalt és

gyertyával világítottak a hazalátogató halottnak. Az ünnep azonban kettős: a halottakról való emlékezésbe beopta magát a félelem is, és van, ahol inkább el akarják ijeszteni, elhárítani a rossz szellemeket, s a jellemző néphagyomány (Szeged környéke), hogy a koldusokat és a szegényeket étellel kínálták a temető

bejáratánál, hogy rávegyék őket, imádkozzanak a halottakért, akik így inkább a temető kapuján beleül maradtak.

A vallások és a halottak

A vallásoknak nagyon különböző elképzelésük van a halál utáni életről, a legtöbb nem biztos abban, hogy az egy személyes létezés, és abban sem, hogy a meghaltaknak bármi kapcsolata lehet az itt élőkkel. Számos ázsiai vallás tiszteli az ősokeket, de ez a tisztelet inkább evilági hagyomány, sokkal kevésbé kapcsolattartás az ősokekkel. Több vallás követői igyekeznek a halottakat minél gyorsabban elfelejteni, hiszen szerintük az ő életüknek vége, nincs miről beszélni. Ez a halottakról való megemlékezés, a halottak kultusza befolyásolja a temetkezési szokásokat is. Egy ideig nem is temették el a halottakat, és nagy fordulat volt, amikor megtaláljuk a temetkezés nyomait, az egyedi sírokat. A test és a lélek kapcsolatának, valamint a feltámadás átértékelése nyomon követhető napjainkban is, a hamvasztásnak, vagy a hamvak szétszórásának gyakorlatában.

A reformáció és a mindenszenteki mise

A reformáció szegről-végről mindenszentekhez kapcsolódott. Luther Márton, amikor 1517. október 31-én, mindenszentek előestéjén kiszögezte 95 tételét a wittenbergi vártemplom kapujára, arra számított, hogy másnap ezt az üzenetét sokan el fogják olvasni, amikor a misére mennek. Számítása telitalálat volt, hiszen valóban sokan foglalkoztak kiírásával és így indulhatott be a reformáció folyamata.

Halottak napja - felekezeti hovatartozás nélkül

Halottak napja már független a felekezeti hozzátartozástól, hiszen a protestáns egyházak és az anglikánok is ilyenkor emlékeznek meg elhunyt szeretteikről. Az ünnep azonban független a világnézettől is, mert a szokásokban kereszténység előtti elemeket is fel lehet fedezni: a sírgondozás, temetőlátogatás és a gyertyával, imával történő megemlékezés is ilyen.

Halloween és a kísértetek

Hogyan kerül az ünnepkörbe halloween? Az angol

halloween szó szerinti fordításban a Mindenszentek (All Hallows) előtti estét jelenti. A druidák idejében, az Írországból és Skóciából élő törzsek ezen a napon ünnepelték az újévet - egyszerre hódolva a Napisten és a holtak Ura előtt. Az időpontot úgy választották, hogy az évnek ebben az időszakában terelték a szarvasmarhát a legelőről az istállóba. A kelták hite szerint ezen a napon tért vissza a földre azoknak a bűnösöknek a lelke, akik az elmúlt esztendőben haltak meg, és azóta állatok testében "léteztek". Megfelelő áldozatok bemutatásával ezen a napon engesztelést lehetett szerezni az elhunytaknak, és ezáltal egyengethették útjukat a mennyei örömök felé. Tehát mint már említettük, nem csak tisztelték, de félték is a halottakat.

Az Amerikába irányuló tömeges kivándorlás 1840 körül hozta létre a Halloween ünnepet. Ekkor az írországi burgonyáínség következtében ezrek vándoroltak ki az óceánon túlra, és magukkal vitték szokásaikat az Újvilágba.

Kísértettörténetek

Se szeri, se száma a hátborzongatóbbnál hátborzongatóbb kísértettörténeteknek, amelyek halloweent övezik. A londoni Towerben a XIII. században vélték először meglátni a Canterbury-i katedrálisban, 1170-ben meggyilkolt, Thomas Becket szellemét. Azóta számos esetben "jelennek meg szellemek" az ősi erődítmény falai között - a VIII. Henrik által vérpadra küldött egyik feleség, Boleyn Anna, vagy éppenséggel a parlament elleni merényletről elhíresült Guy Fawkes. 1815-ben pedig a Tower egyik óra azt jelentette, hogy medvét látott kijönni az egyik kapun. Nem tudni, hogy Halloween napján látta-e, de az tény, hogy az ór két napra rá belehalt az ijedségbe.

Töklámpás és cukorka

Napjainkra a Mindenszenteket megelőző nap eredeti jelentősége alapján megváltozott, és főleg gyermekek kapnak előszeretettel az alkalmon, hogy élénk képzelet alkotta ruhákat öltsenek, kivájt tökökből lámpásokat készítsenek, s rémisztőnek tűnő fenyegetésekkel házról-házra vándorolva gyümölcsöket és édességeket kérjenek a lakóktól.

Halloween kultusz Kelet-Európában

Kelet-Európában a vasfüggönyleomlása után kezdtek el ünnepelni Halloween-t. Romániában manapság sok turistát várnak ilyenkor Branba, a hírhedt Drakula

(Vlad Tepes, a "karós vajda") kastélyába. Az ünnepek betetőzéseként álarcosbált rendeznek és a résztvevők denevérbarlangban töltik az éjszakát. Lengyelországban egy katowicei véradó központban vámpíroknak, ördögöknek és boszorkányoknak öltözött orvosok és ápolónők invitálják véradásra a helyi egyetem hallgatóit. Bulgáriában főleg nemzetközi iskolák hallgatói szerveznek Halloween ünnepségeket és számos üzlet kirakatában megjelentek már az álarcok és lámpásnak kivájható tökök.

(Horváth-Bolla Zsuzsanna – evangélikus, hu; [http://archiv.evangelikus.hu/publicisztika/reformacio-halloween-mindenszentek-halottak-napja-mit-is-unnepelunk-valojaban/?](http://archiv.evangelikus.hu/publicisztika/reformacio-halloween-mindenszentek-halottak-napja-mit-is-unnepelunk-valojaban/))

Beszámoló a Nyugat-Európai Protestáns Gyülekezetek Szövetségének

2017. évi közgyűléséről

2017. szeptember 1. és 3. között rendezték meg a NYEMPGYSZ éves közgyűlését a balatonszárszói SDG Családi és Konferencia Központban.

A konferencia első napján Hafenschner Károly a Reformációi emlékévkormánybiztosa tartott előadást az évfordulóhoz kapcsolódó eseményekről. Az előadó külön kiemelte a Magyar Nemzeti Múzeum Tér-idő című kiállítását. Az esti áhítatot ismerkedési est, és a résztvevők bemutatása követte.

A konferencia második napján munkaági beszámolókat hallhattunk. A pénztári elszámolást Varga Pál pénztáros ismertette. A jelentést a közgyűlés egyhangúlag elfogadta. A Nemzetpolitika és diaszpóra előadás keretében Fedor Tibor a NEFMI osztályvezetője bemutatta a minisztériumi pályázati lehetőségeket. Előadásában megemlítette, hogy a Nyugat-Európában a gyülekezeteknek sokszor gondjuk az, hogy nincsen saját templomuk. Gyülekezeti helyiségek kialakításához a kormány támogatást tud nyújtani.

A presbiteri konferencia, a presbiterképzés fontossága is téma volt. Voltak olyan résztvevők, akik kifogásolták, hogy a presbiterek felkészültsége nem elégséges, míg mások a túlterheltségre panaszkodtak.

A közgyűlésen a gyülekezetek képviselői küldő gyülekezetük helyzetéről és programjairól számoltak be. Előadásom után örömmel tapasztaltam, hogy Szépfalusi István és a 2016-ban szervezett programunk iránt többen is érdeklődtek.

A Nyugat-európai Református Presbiteri Szövetség problémás megalakulását is többen szóvá tették a megbeszélésen. A vezetőség részéről elhangzott, hogy a helyzet még tisztázásra szorul.

Az este rövid megemlékezést tartott Karvansky Mónika Soós Mihály bécsi református lelképásztorról. A lelkész kiemelte, hogy az idén elhunyt szolgatárs életútja, áldozatkészsége és kitartása mindannyiunk számára példaként szolgálhat.

A közgyűlés zárónapján, szept. 3-án szavazás volt a Nyugat-Európai Magyar Református Lelkigondozói Szolgálat és a NYEMPGYSZ összeolvadásáról. A közgyűlés a javaslatot egy tartózkodás ellenében elfogadta. Egyhangú szavazással elfogadták a Joób Olivér svájci evangélikus lelkész vezetésével megfogalmazott zárónyilatkozatot is. Ebben a reformáció évfordulójára utalva nemzetünk megmaradásának és megújulásának fontosságát emelték ki.

A záró istentiszteletet a szövetség elnöke, Molnár-Veres Pál evangélikus lelkész tartotta a balatonszár-szói református templomban.

Szentpétery Miklós

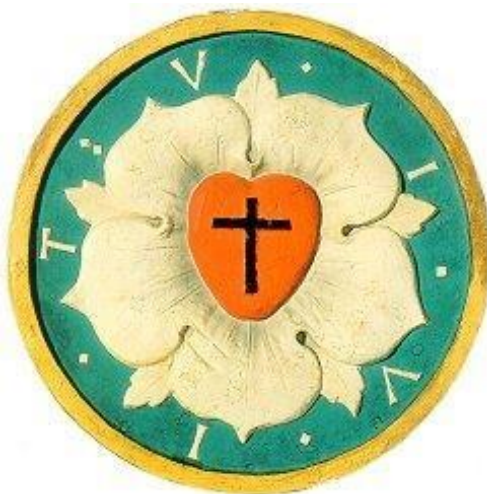
A LUTHER-RÓZSA RÉSZLETEK – 1. RÉSZ

„Az ágostai birodalmi gyűlés idején, melyen az Ágostai Hitvallást felolvasták, Luther Koburg várában időzött, itt várta imádkozva a fejleményeket és innen buzdította az Evangélium híveit kitartásra. Barátai állandóan tájékoztatták a történekről. Egy ilyen beszámoló levélben, melyet Justus Jonas dr. írt a hitvallás átadásáról, tudósítja Luthert afelől is, hogy a fiatal János Frigyes választófejedelem pecsétgyűrűt szándékozik ajándékozni a reformáció hősnének.

1530. június 25-én Jonas ezt írta Luthernek: „Legkegyelmesebb ifjú uram az Ön rózsáját gyönyörű kőbe véseti és aranyba foglaltatja. Igen szép pecsét lesz. Ezt Őkegyelmessége személyesen fogja Önnek átadni.”

Valószínű, hogy a választófejedelem Nürnbergben megrendelte a gyűrűt, a munka ellenőrzésére pedig Spengler Lázár városi jegyzőt kérte meg. Spengler Lázár, hogy a megbízatásának teljes megelégedésre tegyen eleget, a munka megkezdése előtt a címer leírását vagy rajzát megküldötte Luthernek azzal a kérdéssel, hogy jó lesz-e.

Erre írja Luther válaszul a következőlevelet, melynek alapján a gyűrű elkészült:

„Kegyelem és békesség a Krisztusban!

Igen tisztelt kedves jó Uram és Barátom! Mivel tudni óhajtja, hogy pecsétemet jól eltalálta-e, barátilag közlöm Önnel, elgondolásomat arra vonatkozólag, milyen legyen pecsétem, hogy jellemezze theológiámat.

A kereszt legyen az első, feketén, szívbe helyezve. Ezzel arra akarom magamat emlékeztetni, hogy a megfeszítettben való hit üdvözít bennünket. Ugyanis csak akkor igazulunk meg, ha szívből hiszünk. Jóllehet a kereszt

fekete, mivel megöl, s ha kell, hogy fájjon is, mégis meghagyja a szívet saját színében. Az igaz ember hit által él, mégpedig a Keresztfeszítettben való hit által.

Ez a szív fehér rózsza közepén legyen, annak a kifejezéséül, hogy a hit örömmel, vigasztalással és békeséggel ajándékoz meg, és egyenesen egy fehér üde rózsába helyez. Mivel nem olyan békesség és öröm ez, amilyent a világ ád, azért legyen a rózsza fehér, és ne piros. A fehér szín ugyanis a lelkek és angyalok színe. Ez a rózsza égszínkék mezőben legyen, mert az ilyen lelki és hitbeli öröm az eljövendő mennyei örömek kezdete. Ez azonban a lélekben és hitben már most megvan, a reménység által előre izleljük, jóllehet most még nem érzékeljük. A mező körül aranygyűrű legyen: jelezze, hogy ez a mennyei üdvösség örökké tart, és nincs vége soha, emellett értékesebb minden örömnél

Impressum: **Medieninhaber und Herausgeber:**
 Presbyteium der
 Ungarischen Evangelischen Gemeinde A.B. in Österreich
 A-1060 Wien, Capistrangasse 2/15
 Tel. +43/650/58 777 12, E-mail: evang-ungarisch@aon.at
 Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung
Erscheinungsort: Wien
Verlagspostamt: A-1060 Wien
Zul.Nr.: GZ 02Z031072 M
 Richtung der Zeitung: Informationen über die Tätigkeiten
 und Veranstaltungen in der Pfarrgemeinde
Redaktion: Kitti Németh

Bankverbindung: Bank Austria, A-1011 Wien, Schottengasse 6.
IBAN: AT701100000290419100; SWIFT (BIC): BKAUATWW

és vagyonnál, amint az arany a legnemesebb és legértékesebb fém.

Krisztus, a mi jószágos Urunk, legyen lelkével amaz eljövendő életre. Ámen.

A gruboki (Koburg anagrammja, melyet Luther több ízben használ – a szerk.) magányból, 1530. július 8-án.”

(Virág Jenő: A Luther-rózsa, Budapest, 1937)

A választófejedelem Ágostából hazatértében felkereste Koburg várában Luthert és az értékes ajándékot 1530. szeptember 14-én személyesen adta át.

FILMAJÁNLÓ

LUTHER - RAJZFILM

RENDEZŐ, MŰVÉSZETI VEZETŐ: RICHLY ZSOLT

FORGATÓKÖNYVÍRÓ: LACKFI JÁNOS

A 2017-es jubileumi évre elkészült – magyar alkotóktól – a Luther-rajzfilm, mely nemcsak családi moziként, de oktatóanyagként is felhasználható az iskolai hittanórákon. A film humora és az alkotás stílusa teszi lehetővé, hogy ezt a meglehetősen rögzös és nehéz utat, amelyen Luther Márton a reformáció kezdetéig eljutott, befogadható és kedves formában élvezhesse a néző. Az első rész címe: „Miből lesz a cserebogár?” Ebben az epizódban Luther gyermekkorába és iskolás korszakába tekinthetünk bele: miből lesz tehát a cserebogár?

Német szinkronnal megtekinthető itt: www.schulprojekte-reformation.de

Magyar szinkronnal rendelhető DVD a Luther Kiadó honlapján: www.bolt.lutheran.hu

